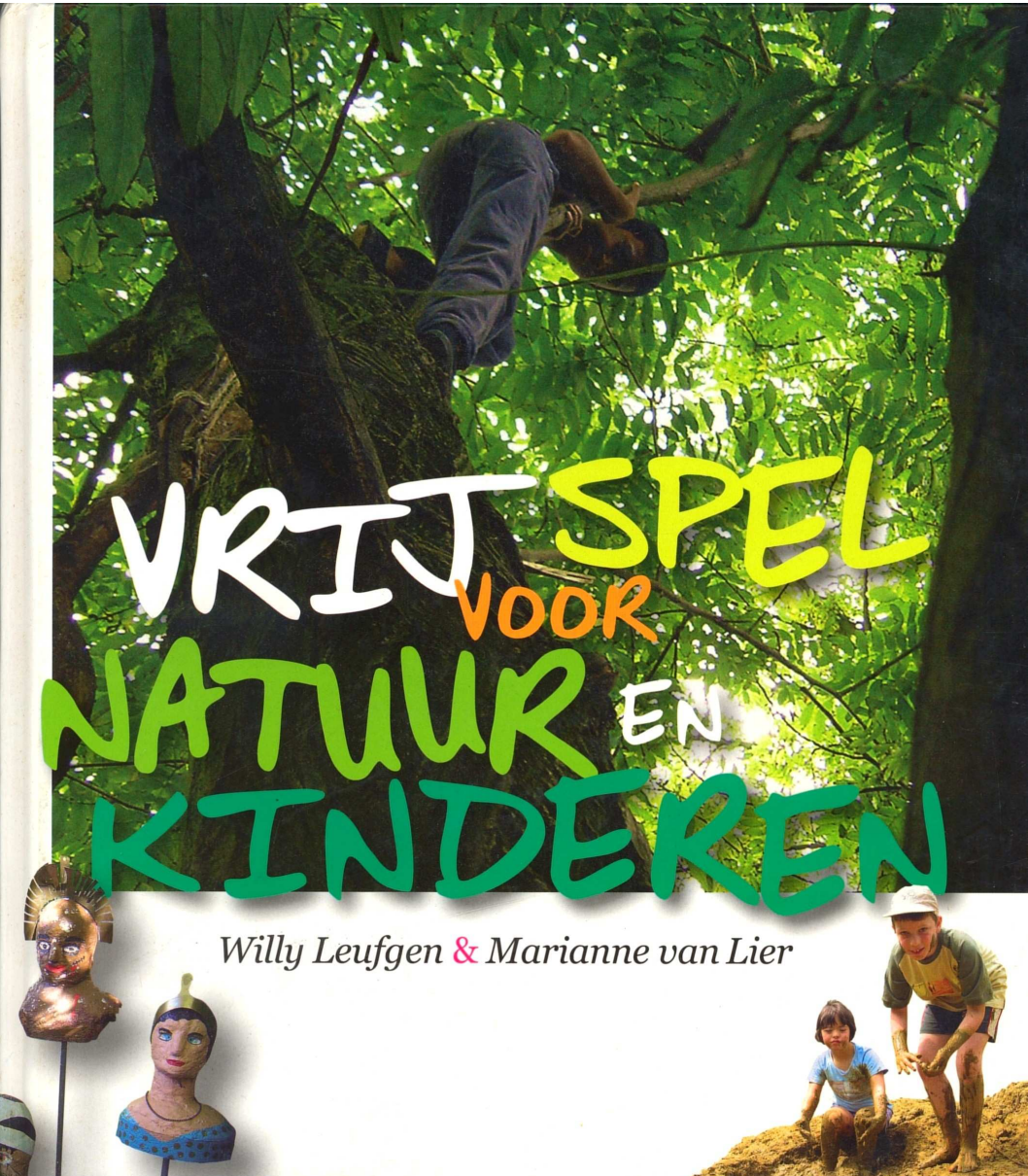
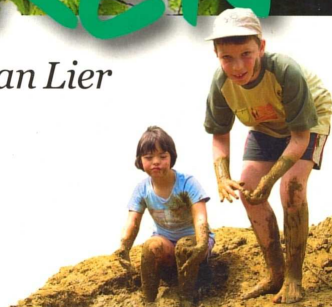

VRIJ SPEL VOOR NATUUR EN KINDEREN

Willy Leufgen & Marianne van Lier

Natuurspeelplaats buitenschoolse opvang De Marne Amstelveen

SPELEN EN LEREN

Waar kun je het proces van natuurlijk leren beter beginnen dan in een wilde, groene omgeving waar spelvormen niet vaststaan, maar waar je zelf mag uitvinden en ontdekken? Uitgangspunt bij de omvorming van het tegelplein van buitenschoolse opvang De Marne in Amstelveen was de visie dat kinderen zich beter kunnen uitleven en constructiever met elkaar leren omgaan als zij avontuurlijk spelen. In Jan van Schaik, groeikunstenaar, trof clustermanager Jeanette van der Meulen een ontwerper die zich hier van ganser harte in kan vinden en het veranderingsproces samen met collega Huub van der Laan met heel veel energie en creativiteit aanging.

UITDAGENDE WERKPLAATS

'Jeanette, er zit een zandbak onder de tegels!' roept een van de kinderen verrast uit, als het grijze tegelplein in maart 2005 verandert in een uitdagende werkplaats. Jeanette van der Meulen vertelt: 'Hun spel veranderde van de ene op de andere dag. Er was ineens zoveel te beleven. De kinderen hielpen de werk-

ploeg mee met allerlei spannende klussen. Zij zagen hoe je een gat in de grond moet boren, hielpen mee met tegels te splitsen en de theaterheuvel te metselen.' Zo groeide een plein met steeds meer spannende hoekjes, hutten, boomstronken, elfenbankjes, fietspaadjes en zandbakken. Water stroomde uit een bron langs de waterleuning in een vijvertje. De kinderen speelden met plezier en het werd met de dag leuker op de naschoolse opvang.

NATUURLIJK VEILIG

Buitenschoolse opvang De Marne gaat ervan uit dat het beter is risico's bewust in te plannen dan te vermijden. Kinderen worden hierdoor sterker en leren ermee om te gaan. Ze leren hun grenzen te verken-

‘Voor echie’!

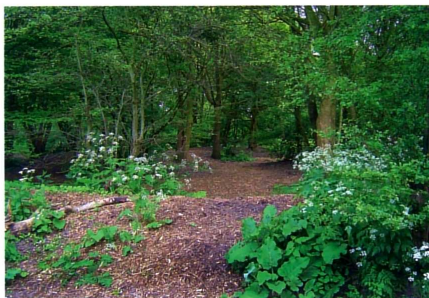
Jeanette van der Meulen zag ook dat door het aanbod van natuurlijk materiaal en gereedschap het buitenspel heel gevarieerd was. Ze herkent bij de kinderen:

- de deltawerkers: het zit ongetwijfeld in de genen
- de huttenbouwers: bijzonder om te zien, ieder kind kan met een eigen aanpak en eigen logica een heel eind komen
- de jagers: bij het spannen van de boog loopt de concentratie op als ware het een inwijding
- de vuurtjestokers en de broodjesbakkers: je hebt helemaal geen fornuis nodig!
- de kunstenaars met creaties van nat zand, steentjes en bloemblad: pareltjes zijn het, verrassingen in het ochtendlicht
- de natuurbeheerders: met stokjes en wilgentakjes vlechten ze een mandje en leggen er een steen middenin, speciaal voor de diertjes die van donker houden!

Jeanette vat samen: ‘Een mes, vuur, hamer en zaag, maar ook deeg en aardappels zijn ‘voor echie’! En alles wat ‘voor echie’ gaat is interessant. Je hebt direct alle aandacht en je ziet oren en ogen opengaan. Ook bij hergebruik en gebruik voor meer dan een functie zie je dat hun nieuwsgierigheid gewekt wordt.’

nen en te verleggen. Hun motorische vaardigheden ontwikkelen ze op een zelfgekozen wijze. Ze kunnen hun reactievermogen trainen en adequate reacties aanleren en leren ook verantwoordelijkheid op zich te nemen voor zichzelf en anderen. Op die manier werkt iedereen actief mee aan veiligheid.

Jeanette van der Meulen: ‘Het is belangrijk om ouders onderling te laten constateren dat het moed vergt risico’s toe te staan. Gevaarlijke spelletjes zijn toch ontzettend leuk en leerzaam. Elk kind heeft recht op minstens een paar schrammen, een bloedende knie en een bult. Met alle veiligheidseisen scheppen we de illusie dat het veiliger wordt, terwijl iedere ouder weet dat het enige, echte antwoord hierop is het sterker maken van de kinderen. Daar moeten we elkaar dan ook steeds toe uitdagen.’

SAMENWERKING ZOEKEN, NETWERKEN OPBOUWEN

Met de gemeentelijke Plantsoenendienst zijn goede afspraken gemaakt. Zij leveren natuurlijke materialen aan om het aanbod op de natuurspeelplaats spannend en gevarieerd te houden. De gemeente staat positief tegenover gebruik van groene ruimte buiten het hek. Het plantsoen achter het hek heeft De Marne erbij gekregen voor huttenbouw! De gemeente adopteerde het plan zelfs als pilot voor ontwikkeling van spelrecreaties in de wijk, onder andere omdat het de bedoeling is een open ontmoetingsplek te zijn voor kinderen en ouders van opvang en buurt. Ook is een start gemaakt met de ontwikkeling van een lokaal netwerk op het gebied van veldstudie en natuur- en milieueducatie waarvan de kinderen op De Marne mee kunnen profiteren.

Met dank aan clustermanager Jeanette van der Meulen. Zij is pionier en bruggenbouwer, houdt zich graag bezig met innovatieve projecten en de opbouw van sociale infrastructuur.

**Buitenschoolse opvang KinderRijk Marne
Marne 129, 1186 PJ Amstelveen
020-4539707
jvandermeulen@kinderrijk.nl**

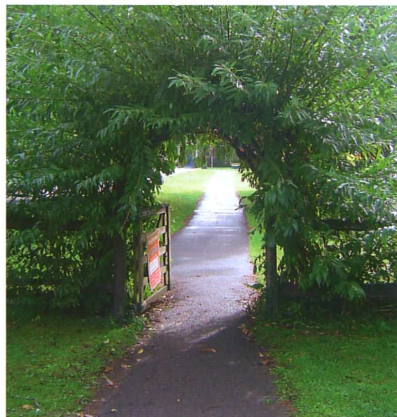

20. Toverstokken

Flexibel bouwen met levend of dood wilgenhout.

WILGEN HOREN BIJ NEDERLAND

Als er één bomenfamilie typisch is voor Nederland – zoals de esdoorn voor Canada – dan is het wel de familie der wilgachtigen, Salicaceae. Behalve wilgen behoren ook populieren daartoe. In de waterrijke Lage Landen voelt de wilg zich als pionier van moerasbossen, oobossen en dergelijke erg thuis, groeit er hard en biedt door zijn blad- en takval en daaruit voortvloeiende humusvorming weer groeikansen voor duurzamere soorten als es en eik. Ook op droge gronden komt de wilg voor: de kruipwilg groeit als pionier in arme, zandige duinen en zandverstuivingen en legt daar de grond vast.

Kijk voor meer informatie over inheemse wilgensoorten in de Nederlandse Oecologische Flora, deel I, p. 62-80 of Heukels' Flora van Nederland, p. 334-337. Hier is ook meer te lezen over bastaarden en ondersoorten:

Amandelwilg (*S. triandra*)
Berijpte wilg (*S. daphnoides*)
Bittere wilg (*S. purpurea*)
Boswilg (*S. caprea*)
Duitse dot (*S. dasyclados*)
Geoorde wilg (*S. aurita*)
Gauwe wilg (*S. cinerea*)
Katwilg (*S. viminalis*)
Kraakwilg (*S. fragilis*)
Kruipwilg (*S. repens*)
Laurierwilg (*S. pentandra*)
Schietwilg (*S. alba*)

SOORTEN

Wilgensoorten kruisen onderling met groot gemak zodat er telkens andere bomen ontstaan met unieke eigenschappen. Een bekende bastaard is de treurwilg, *Salix babylonica*, die tot 20 m hoog kan worden. De wilg is een 'genoegzame' plant: zaden of stekken zijn niet kieskeurig in hun pogingen ergens wortel te schieten, en waar dit lukt ontstaat vernieuwend leven. In de moestuin zie je dat wilgenstokken voor stokslabonen opeens met de bonen in groei kunnen concurreren.

HOE TE DOEN?

Wilgenhout is flexibel, levend materiaal voor tuin-afscheidings, speelse wigwams, tunnels en labyrinten. In principe kun je bij alle constructies kiezen voor doe-het-zelf of hulp vragen aan geoefende professionals, zoals Erik Griek van De Bleeslat:

www.bleeslat.nl, of José Schilder en Jan de Vos van De Mythe: www.mandenmakerij.nl. Kleine, 30-50 cm hoge afscheidingen langs paden en plantvakken kunnen oefenprojecten thuis of op school zijn en de grotere zijn voorbereidingen voor werkprojecten. Binnen een dag zijn een of twee wilgententen te bouwen. Gebruik als materiaal soepele, relatief verse wilgentenen van circa 3 m lengte en veel dunne takjes om horizontaal in te vlechten.

Als gereedschap zijn een grondboor en een snoeischaar nodig. Geef water bij langdurige droogte. Met professionals als Jan van Schaik (www.janvanschaik.nl) of Hanneke van Vuure (www.hetwildeland.nl), kunstenaar en tuinontwerper met ruime ervaring in het aanleggen en begeleiden van wilgenprojecten in tuinen met volwassenen én kinderen (wilgentunnels, -labyrinten en -wigwams), zijn interessante bouw-sels te realiseren.